

380

На основу члана 32. став 4. Закона о ветеринарству у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", бр. 42/08 и 6/12) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 и 121/12), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

П РА В И Л Н И К**О ЗАРАЗНИМ БОЛЕСТИМА, УСЛОВИМА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ ЖИВОТИЊСКОГ СЈЕМЕНА, ЈАЈНИХ ЋЕЛИЈА И ЕМБРИОНА, КАО И МИНИМАЛНИМ УСЛОВИМА ЗА СПОСОБНОСТ ОПЛОЂАВАЊА****Члан 1.**

Овим правилником прописују се услови у погледу заразних болести, као и услови здравствене исправности које мора да испуњава животињско сјеме, јајне ћелије и ембриони, као и минимални услови за способност оплођавања.

Члан 2.

Прије увођења нових животиња у организацију за репродукцију, оне се обавезно држе 21 дан у карантину који је удаљен најмање 200 m од мјеста у коме се налазе остале животиње које служе као даваоци сјемена, јајних ћелија и ембриона, а у складу са чланом 12. став 2. Правилника о условима за производњу, складиштење и пласирање на тржиште сјемена, јајних ћелија и ембриона приплодних животиња и начину вођења евиденција.

Члан 3.

(1) Организација за репродукцију је дужна да осигура стални здравствени надзор расплодних животиња.

(2) За сваког расплодњака/даваоца сјемена, јајних ћелија и ембриона треба водити здравствени картон у који се уносе резултати спроведених испитивања, евентуалне појаве болести, те поступак лијечења.

(3) Није дозвољен промет, увоз или извоз сјемена, јајних ћелија и ембриона који садрже узрочнике болести животиња или већи број бактерија од дозвољеног и који не испуњавају способност за оплођавање прописане овим правилником.

Члан 4.

Сјеме се узима:

1) од оних животиња код којих је познат здравствени статус, гдје не постоји могућност преношења заразних болести са једне животиње на другу и

2) обрађује и даље дистрибуише у одобреним и контролисаним организацијама за репродукцију, у складу са Правилником о условима за производњу, складиштење и пласирање на тржиште сјемена, јајних ћелија и ембриона приплодних животиња и начину вођења евиденција.

Члан 5.

(1) Јајне ћелије и ембриони се узимају:

1) од оних животиња код којих је познат здравствени статус, гдје не постоји могућност преношења заразних болести са једне животиње на другу,

2) методама ОПУ (енгл. ovum pick up) директно из јајника или испирањем јајника/јајовода у организацијама за репродукцију или у одобреним и контролисаним клаоницама,

3) обрађују и са њима даље поступа само у организацијама за репродукцију и

4) зреле, неоштећене, са интактном зоном пелуцидом (ZP), није дозвољено узимати јајне ћелије које се налазе у стадијуму герминитивне везикуле (GV) и даље поступати са њима, осим ако се не користе у експерименталне сврхе.

(2) Медијуми који се користе за сакупљање, испирање, култивисање, замрзавање и складиштење јајних ћелија и ембриона морају бити фабрички стерилисани, у року

трајања или направљени у лабораторијским условима, поштујући рецептуру медијума, принципе добре лабораторијске праксе и СОП-а.

(3) Стандардни оперативни поступци (СОП-ови) су документовани поступци у којима је описан начин на који испитивање треба извести или друге радње које нису детаљно описане у протоколу испитивања или у сјерницама за испитивања.

(4) Инструменти који се користе за сакупљање, испирање, култивисање, замрзавање и складиштење јајних ћелија и ембриона морају да буду стерилисани прије употребе.

Члан 6.

(1) Сјеме обавезно треба да потиче од најквалитетнијих расплодних животиња.

(2) Ембриони добијени ICSI или IVF методом спајања мушког и женског гамета, треба да потичу од најквалитетнијих расплодних животиња, у складу са чланом 2. Правилника о условима за производњу, складиштење и пласирање на тржиште сјемена, јајних ћелија и ембриона приплодних животиња и начину вођења евиденција.

(3) Није дозвољено замрзавати ембрионе настале процесом партеногенезе, изузев висококвалитетних бластоциста, морула или осмоћелијских ембриона.

Члан 7.

Код сваке животиње која ће се користити у сврхе узимања сјемена, јајних ћелија и ембриона обавезно се ради физички преглед, и то за:

1) мушка грла:

1. кондициони статус,
2. став ногу,
3. BSE (енгл. Breeding Soudness Examination) тест/тест способности оплодње,
4. стање ухрањености,
5. величина, изглед и конзистенције скротума,
6. изглед животиње у погледу сумње на поједина обољења;

2) женска грла:

1. кондициони статус,
2. стање ухрањености,
3. изгледа вањских и унутрашњих полних органа,
4. хормонални статус и
5. изглед животиње у погледу сумње на поједина обољења.

Члан 8.

У складу са Наредбом о спровођењу мјера заштите животиња од заразних и паразитских болести у Републици Српској за текућу годину обавезно је спроводити мјере заштите за расплодне животиње, и то:

1) два пута годишње свим расплодним животињама које се користе за природни припуст или производњу сјемена за вјештачко осјемењавање, зависно од врсте животиња, вади се крв и претражује на бруцелозу, лептоспирозу, паратуберкулозу и инфективни ринотрахеитис говеда/инфективни пустиларни вулво вагинитис IBR/IPV, односно узима се брис или испирак препуција и претражује на кампилобактериозу и трихомонијазу, те крв и фецес и претражује на паратуберкулозу,

2) крв невакцинисаних пастуха који се користе за производњу сјемена за вјештачко осјемењавање или природни припуст мора да се прије почетка коришћења расплодњака испита на артеритис коња и

3) код сваког побачаја кобила њихова крв мора бити достављена референтној лабораторији у Републици Српској ради лабораторијске анализе на артеритис коња.

Члан 9.

(1) Чишћење препуцијама и скротума врши се најмање једном у десет дана, и то са физиолошким раствором.

(2) Ако се у ејакулату након узимања и прегледа налази повећана концентрација различитих патогених организама, чишћење препуцијума и скротума обавезно се врши сваког дана.

(3) У случају ако је скротум и препуцијум упрљан физичким нечистоћама, чишћење и прање се врши детерџентом и сапуном, након чега слиједи испирање и сушење.

(4) Чишћење улаза вагине прије узимања јајних ћелија и ембриона врши се физиолошким раствором.

Члан 10.

(1) Сваком узорку сјемена се одмах након ејакулације одређује концентрација и покретљивост, док се патоморфологија сперматозоида одређује на насумично изабраним узорцима и сваки пут код сјемена оних животиња која су у претходне три анализе показала патоморфолошку заступљеност промијењених сперматозоида већу од 20%.

(2) Свим јајним ћелијама и ембрионима се након вађења, током поступка чишћења и испирања, до тренутка даље обраде и култивације одређује њихов број и квалитет.

(3) Поступак манипулације са јајним ћелијама и ембрионима обавља се под ламинарном комором са вертикалном циркулацијом ваздуха.

Члан 11.

Сјеме испуњава услове у погледу квалитета, ако:

- 1) је произведено у организацији за репродукцију,
- 2) испуњава здравствене и хигијенске услове прописане чл. 8, 9. и 10. овог правилника,
- 3) потиче од квалитетне приплодне животиње за коју је издато одобрење за приплод, са позитивном приплодном вриједношћу или која доприноси постизању одгајивачког циља,
- 4) је обиљежено на прописан начин,
- 5) је узето од животиње која је клинички прегледана и на којој нису уочени симптоми болести који се могу пренијети сјеменом на другу животињу и
- 6) потиче од оних животиња које су прогено тестиране.

Члан 12.

Сјеме приплоних животиња смије се употребљавати ако:

- 1) је добијено у организацији за репродукцију,
- 2) су испуњени услови прописани чланом 16. Правилника о условима за производњу, складиштење и пласирање на тржиште сјемена, јајних ћелија и ембриона приплоних животиња и начину вођења евиденција,
- 3) је поријеклом од узгојно-квалитетне животиње,
- 4) је прописно обиљежено и
- 5) попраћено потребним документима.

Члан 13.

Другим правним лицима издаће се дозвола за промет сјеменом, јајним ћелијама и ембрионима, ако испуњавају следеће услове:

- 1) посједују објекте, опрему и стручни кадар прописан Правилником о условима за производњу, складиштење и пласирање на тржиште сјемена, јајних ћелија и ембриона приплоних животиња и начину вођења евиденција,
- 2) воде сталну евиденцију о нивоу течног азота у контејнерима са похрањеним сјеменом, јајним ћелијама и ембрионима,
- 3) врше преглед на насумично одабраном узорку сјемена, јајне ћелије и ембриона приликом сваког увоза или допремања у организацију за репродукцију и воде евиденцију о добијеним резултатима,
- 4) преглед и оцјену квалитета сјемена, јајне ћелије и ембриона врши стручно лице које је запослено у сталном радном односу у организацији за репродукцију у складу са чланом 16. Правилника о условима за производњу, складиштење

и пласирање на тржиште сјемена, јајних ћелија и ембриона приплоних животиња и начину вођења евиденција и

5) воде сталну евиденцију о извршеним прегледима и добијеним резултатима.

Члан 14.

(1) Једна доза сјемена која је намијењена за употребу обавезно је прописно и обиљежена, и то:

- 1) ознаком центра за репродукцију,
- 2) ознаком пасмине,
- 3) ознаком расплодњака,
- 4) именом расплодњака и
- 5) датумом замрзавања.

(2) Једна ампула, тј. пајета са ембрионима и јајним ћелијама која је намијењена за употребу обавезно је прописно и обиљежена:

- 1) ознаком центра за репродукцију,
- 2) ознаком мајке,
- 3) ознаком оца,
- 4) именом оца,
- 5) датумом узимања/замрзавања ембриона и јајне ћелије и
- 6) бројем ембриона и јајних ћелија у ампули, тј. пајети.

Члан 15.

Јајне ћелије и ембриони смију се употребљавати ако су:

- 1) испуњени услови прописани Правилником о условима за производњу, складиштење и пласирање на тржиште сјемена, јајних ћелија и ембриона приплоних животиња и начину вођења евиденција;
 - 2) добијене од оних животиња које су прогено тестиране;
 - 3) добијени у организацијама за репродукцију или од одобрених и контролисаних клоаница;
 - 4) поријеклом од узгојно-квалитетне животиње;
 - 5) прописно обиљежени;
 - 6) попраћени потребним документима:
1. за јајну ћелију: родовником или потврдом о поријеклу за генетску мајку из којих је видљива мајчина крвна група, као и квалитет јајне ћелије коју издаје организација за репродукцију или одобрена и контролисана клоаница и
 2. за ембрион: родовником или потврдом о поријеклу за генетске родитеље из којих је видљива мајчина крвна група, као и квалитет ембриона коју издаје организација за репродукцију или одобрена и контролисана клоаница.

Члан 16.

(1) Минимални услови за квалитет свјежег сјемена бика су:

- 1) запремина 2 ml,
 - 2) боја слоноваче, жута или млијечна,
 - 3) конзистенција као млијеко,
 - 4) мирис специфичан за врсту,
 - 5) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 65%,
 - 6) вртложна покретљивост добра,
 - 7) густина најмање 500.000.000 сперматозоида у ml,
 - 8) pH од 6,5 до 7,
 - 9) проценат морфолошки промијењених сперматозоида до 20% и
 - 10) укупан број бактерија до 5000 CFU/ml.
- (2) Минимални услови за квалитет разријеђеног сјемена су:
- 1) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 70%,

2) проценат морфолошки промијењених сперматозоида до 20%,

3) број прогресивно покретних и морфолошки нормалних сперматозоида у дози сјемена најмање 5.000.000 и

4) укупан број бактерија до 500 CFU/ml.

(3) Минимални услови за квалитет одмрзнутог сјемена бика су:

1) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 50%,

2) проценат морфолошки промијењених сперматозоида до 30%,

3) прогресивна покретљивост по тесту отпорности најмање 40%,

4) број прогресивно покретних и морфолошки нормалних сперматозоида у дози послуже одмрзавања најмање 10.000.000 и

5) укупан број бактерија до 500 CFU/ml.

Члан 17.

(1) Минимални услови за квалитет свјежег сјемена пастува су:

1) запремина 50 ml,

2) запремина без слузи најмање 25 ml,

3) боја сиво-бијела,

4) конзистенција специфична за врсту,

5) мирис специфичан за врсту,

6) рН од 7,3 до 7,8,

7) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 60% (зависно од припусне сезоне и старости приплодњака),

8) одступања у покретљивости од 10% до 20%,

9) проценат мртвих сперматозоида до 25%,

10) густина 100 милиона сперматозоида у ml,

11) проценат патолошки промијењених сперматозоида до 30% (зависно од припусне сезоне и старости приплодњака) и

12) укупан број сперматозоида у ејакулату најмање 2.000.000.000, од тога најмање 1.000.000.000 прогресивно покретних.

(2) Минимална услови за квалитет разријеђеног сјемена пастува су:

1) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 60% и

2) број прогресивно покретних и морфолошки нормалних сперматозоида у дози за осјемењавање најмање 500.000.000.

(3) Минимални услови за квалитет одмрзнутог сјемена пастува:

1) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 40% и

2) број прогресивно покретних и морфолошки нормалних сперматозоида у дози за осјемењавање најмање 500.000.000.

Члан 18.

(1) Минимални услови за квалитет свјежег сјемена нераста су:

1) запремина 100 ml,

2) боја млијечно бијела,

3) конзистенција као млијеко,

4) мирис специфичан за врсту,

5) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 60%,

6) одступања у покретљивости од 10% до 20%,

7) удио мртвих сперматозоида до 20%,

8) проценат патолошки промијењених сперматозоида до 20%,

9) густина 100.000.000 сперматозоида у ml и

10) рН од 7,2 до 7,4.

(2) Минимални услови за квалитет разријеђеног сјемена нераста:

1) запремина 80 ml,

2) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 60% и

3) број прогресивно покретних и морфолошки нормалних сперматозоида у дози за осјемењавање 1.500.000.000.

(3) Минимални услови за квалитет одмрзнутог сјемена нераста су:

1) запремина 50 ml и

2) број прогресивно покретних и морфолошки нормалних сперматозоида у дози за осјемењавање најмање 3.000.000.000.

Члан 19.

(1) Минимални услови за квалитет свјежег сјемена овнова и јарчева су:

1) запремина 0,5 ml,

2) боја слоноваче,

3) конзистенција кремаста,

4) мирис специфичан за врсту,

5) рН од 6 до 7,

6) вртложна покретљивост добра,

7) прогресивна покретљивост сперматозоида до 70% (зависно од припусне сезоне и старости приплодњака),

8) одступања у покретљивости од 10% до 20%,

9) проценат мртвих сперматозоида до 20%,

10) густина 1.000.000.000 сперматозоида у ml и

11) проценат патолошки промијењених сперматозоида до 20%.

(2) Минимални услови за квалитет разријеђеног сјемена овнова и јарчева су:

1) прогресивна покретљивост сперматозоида најмање 70% и

2) број прогресивно покретних сперматозоида у дози за осјемењавање 70.000.000 до 100.000.000.

(3) Минимални услови за квалитет одмрзнутог сјемена овнова и јарчева су:

1) број прогресивно покретних сперматозоида у дози за осјемењавање 20.000.000 и

2) проценат патолошки промијењених сперматозоида до 20%.

Члан 20.

Минимални услови за квалитет сјемена, јајних ћелија и ембриона из члана 5. и чл. од 15. до 19. овог правилника могу одступити од прописаних услова када се оно користи за експерименталне сврхе или увођење нових техника осјемењавања или оплодње и у том случају се они посебно означавају.

Члан 21.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.05.335-161/15
4. марта 2015. године
Бања Лука

Министар,
Др **Стево Мирјанић**, с.р.